

Павле Петковић

БОРБЕ ТАМНАВСКОГ БАТАЉОНА У ПОДГОРИНИ У ТАМНАВИ У ДЕЦЕМБРУ 1941. ГОДИНЕ

После прве непријатељске офанзиве III тамнавски Батаљон Посавског одреда налазио се на северним падинама Медведника, на простору Лопатањ, Станина Река, Совач, Поћута. У својим акцијама Тамнавци су се наслањали на ваљевски и мачвански одред и Рачански батаљон, који су сви били скоцентрисани на релативно уском простору планинског масива између друма Ваљево — Ужице, Ваљево — Лозница и реке Дрине, на северним падинама Медведника, Јабланика и Повлена. Других јачих наших снага на простору између река: Саве, Дрине, Западне и Велике Мораве није било.

Војно-политичка ситуација свих ових партизанских снага није била повољна јер се око њих све више стезао обруч непријатеља и домаћих издајника, а испражњени простор северно од пута Ваљево — Лозница омогућио је четницима и недићевцима да у потпуности организују своју власт и уједине ове реакционарне снаге у борби противу народноослободилачке војске. У свим селима Подгорине, Мачве, Тамнаве и Посавине биле су створене јаче четничке сеоске страже обједињене у општинске чете као територијалне организације. Сем ових снага на овом терену постојали су и јаки Недићевци и Љотићевци одреди, као и покретни четнички одреди, а немачке снаге су биле стациониране по среским местима и дуж главних комуникација. Вршена су масовна и појединачна стрељања, хапшења, депортовања и пљачке. Све оно што је активно сарађивало на повезивању фронта и позадине, непријатељ је хватао, убијао, затварао и депортовао.

Наши одреди у таквој ситуацији нису могли одржавати ни курирску везу са дубљом позадином јер је сваки покрет, макар и појединаца строго контролисан. Због овакве ситуације наше снаге практично су могле контролисати само ону територију коју су чврсто држале и која се сматрала слободном, што је за нас било крајње неповољно. Недостатак муниције, проблем рањеника и исхране чинили су нашу ситуацију још тежом. У циљу разматрања војно-политичке ситуације и одређивања оперативних задатака Окружни ко-

митет и војно руководство одлучили су да се 4. децембра 1941. године у селу Драгодолу одржи саветовање свих војних и политичких руководилаца Ваљевског и Мачванског одреда као и Тамнавског батаљона. На овом саветовању поред руководилаца Ваљевског и Мачванског одреда, од стране Тамнавског батаљона учествују: командант батаљона Симић Добросав, комесари чета Јосип Мајер и Павле Петковић и командир чете Стеван Борота.

На овом саветовању Милош Минић је поднео извештај о ситуацији после пада Ужица и преласка Врховног штаба у Санџак. Кроз извештај је дата анализа успеха и неуспеха непријатељске офанзиве. Подвучена је решеност за наставак још жешће борбе са непријатељем и истакнута потреба још опширнијег политичког рада међу борцима и појачање политичког рада на терену са народом.

На саветовању је такође размотрена и општа војно-политичка ситуација у свету и ситуација и положај наших јединица, ситуација на терену који је држао непријатељ и одређени су задаци сваком одреду и батаљону.

На овом саветовању одлучено је да Тамнавски батаљон крене у Тамнаву, а нешто касније пошли би и Подгорски и Рађевски батаљон сваки на свој терен.

Препоручено је да се батаљони поделе на чете и дејствују у разним правцима у циљу развлачења непријатељских снага. Том приликом одлучено је да као представник Штаба Ваљевског одреда са Тамнавцима пође Миша Дудић, као инструктор и представник штаба групе одреда.

После овог саветовања присутним партизанским јединицама одржао је говор Милош Минић.

У току 5. 12. Тамнавски батаљон одржава састанке чланова партије и СКОЈ-а по четама. Врши реорганизацију. Од бољих бораца из свих чета ствара ударну чету, а за командира ове чете одређује Славољуба Миливојевића, за политичког комесара Богдана Јаковљевића — студента. На место оболелог Бороте одређује за командира I чете Владу Маринковића, а комесар и даље остаје Павле Петковић. У другој чети командни кадар остаје непромењен: командир Бора Станковић, комесар Пандуровић Светислав — „Пуја“. У III чети за командира је одређен Милан Марчетић, а комесар и даље остаје Србислав Поповић „Поп“, студент. На место Чедо Миндеровића за политичког комесара батаљона долази Јосип Мајер који је тада био руководилац агит-пропа, а за заменика команданта батаљона одређен је Ратко Ранковић.

Кроз дискусију и закључке на саветовању у Драгодолу да се закључити да нисмо располагали тачним подацима о стању на територији са које смо се раније повукли. Унеколико смо потцењивали онаге непријатеља који је до првих дана децембра у свим селима одакле смо се повукли успоставио четничко-недићевску власт.

У сваком селу створио је јаче сеоске страже обједињене у општинске чете. Створио је и посебне четничке и недићевске одреде у сваком срезу, организовао и обавештајну службу, вршио контролу проласка кроз села страних лица, разоружавао партизанске патроле и курире, хапсио и депортовао симпатизере НОБ-а и поједине партизане који се враћају кући. Нарочито је била тешка ситуација у селима која су масовније била ангажована у НОБ-у и где су била јака упоришта КПЈ. У тим селима стационарани су били на дуже време јачи недићевско-четнички одреди који су вршили чишћење терена тј. вршили ликвидацију свих оних који су имали ма какве везе са народноослободилачком борбом. Све ове четничко-недићевске снаге ослањале су се на окупаторске гарнизоне и заједно са њима дејствовале против наших одреда.

Наше дуго задржавање око Медведника погодовало је непријатељу. Били смо одвојени од гушће насељених села те је и због тога наш утицај на масе слабио. Менталитет сељака који је био недовољно политички свесан био је погодан тле за четничку тактику чекања, па је сада сељак, иако у души симпатизер партизана, застрашен ступао у четничке редове и извршавао њихова наређења, јер је у противном био изложен физичком уништењу.

Чудном случајношћу, и четничко-недићевске снаге баш у то време, када Тамнавски батаљон треба да иде у Тамнаву добијају наређења да се концентришу на простор Ваљевске Подгорине, што се види из сачуваних наређења Штаба ваљевског центра.

(Оригинал у архиви В. И. И.

Рег. бр 46/4—1 К.—2/

ШТАБ ВАЉЕВСКОГ ЦЕНТРА

О. Бр. 48

5. 12. 1941. г.

Ваљево

ЗАПОВЕСТ

Секције: Ваљево—Обреновац и Осечина размера 1 : 100.000 За настављање рашишћавања терена и успостављања општинских власти и организације сеоске милиције

НАРЕЂУЈЕМ

1. — VI српски оружани одред са седиштем у Бањанима под командом капетана Г. Лазића кренуће из истог места на дан 8. децембра у 8. часова са правцем кретања Бањани — С. Новаци — С. Памбуковица, С. Радуша, С. Гола Глава — С. Оглађеновац — С. Миличица — Кисела Вода — Осечина . .

2. — Одред војводе Тамнавског јачине 250 четника са седиштем на Убу кренуће из истог места на дан 8. 12. у 8 часова са прав-

цем кретања: УБ — село Тврдојевац, село Бабина Лука, — село Котеница, село Буковица — Каменица — Осладић...

Одмах затим штаб Ваљевског центра Пов. О—бр. 55 од 9. 12. 1941. године — Ваљево

ЗАПОВЕСТ

Секције: Ваљево и Каменица 1 : 100.000 Према заповести од 5. овог месеца VI одред српске оружане силе и Тамнавски одред војводе Будимира у акцији су у раничишћавању партизана и успостављању власти у Подгорском срезу, и то: VI одред српске оружане силе у правцу с. Гола Глава, с. Оглађеновац, с. Миличиница, с. Осечина; а Тамнавски одред на правцу с. Буковица — варошица Каменица, с. Осладић — с. Остружањ. Међутим, због појаве јаких одреда партизанских око села Оглађеновца јачине око 700 људи под вођством Симића и Бороте, одреди из Ваљева полазе као појачање одредима већ у акцији па стога

НАРЕЂУЈЕМ

1. — XIII одред српске оружане силе кренуће из Ваљева на дан 10. 12. 1941. године у 9 часова правцем пут Ваљево — Каменица са задатком да ухвати везу десно са Тамнавским одредом у садејству са овим да наступа ка Каменици где ће се задржати до даљег наређења.

2. — Ваљевски четнички одред војводе Милорада кренуће из Ваљева 10. о. м. у 9 часова истим правцем за XIII одредом српске оружане силе, као резерва где ћу се и ја налазити.....

КОМАНДАНТ-ПОТПУКОВНИК

Лукић

У току ноћи 6/7. децембра 1941. године III Тамнавски батаљон прелази пут Ваљево — Лозница у близини Ваљевске Каменице и у Плавњу разоружава једну четничку групу од око 30 четника, а исту толику и у Миличиници, где се задржава ради одмора. У току 7. и 8. децембра води борбу са две чете четника из Каменице око Коњског гроба у Оглађеновцу, затим са четницима Будимира Церског у Миличиници и око ерачког гробља.

У уверењу да је у циљу успешнијег продора у Тамнаву неопходно разбити четничко упориште у Коцељеви, Штаб батаљона упућује ударну и I чету да разбију ово упориште, како би се батаљон обезбедио са левог бока у свом даљем надирању у Тамнаву.

Кретање ових чета било је недовољно обезбеђено. Иако су на челу ударне чете била оба командира чета, претходница није била довољно истурена напред. И тако Тамнавци, мајстори за заседе, сами упадају у четничку заседу у засеоку „Влашићи“ код Дружетића. Од првих четничких плотуна погинуло је шест бораца ударне чете, а

међу њима и оба командира: Славољуб Миливојевић и Влада Маринковић, затим политички делетат вода Нега Ненадовић, а рањено је седам бораца. У борбу је ступила одмах I чета и разбила ове четнике и заробила једног активног официра и једног сељака-четника

Обзиром на ову ситуацију, планирани покрет ка Коцељеву морао је бити обустављен. Обе чете су се задржале на месту борбе, сачувале мртве, превиле рањенике и известиле Штаб батаљона у Миличици о ситуацији. Исто вече 9. децембра стигле су и друге две чете Тамнаваца, II и III са штабом батаљона и Мишом Дудићем.

Но, и четницима је исто то вече стигло појачање: VI недићевски одред како стиже напада на куће где се сместила II чета, која се повлачи на положај I и ударне чете. Нешто касније недићевцима пристиже као појачање и Тамнавски четнички одред са Уба, те око поноћи поново нападају на положај I чете али бивају одбијени. Тада штаб Тамнавског батаљона прави план за разбијање ових групација. Одмах шаље III чету да у луку обиђе непријатеља и заузме погодан положај са задатком да не врши никакав напад на непријатеља док га главне снаге Тамнавског батаљона не покрену. Напад главним снагама је планиран за 5 часова ујутру 10. децембра, па тек када непријатељ буде принуђен на одступање, у дејство је требало да ступи III чета.

Тако се уствари и одиграло, с тим што су недићевско-четничке снаге нападе на главнину Тамнавског батаљона у 4 часа. Пушкарање је трајало до зоре, а тада је уследио јуриш Тамнаваца. Непријатељ је разбијен и натеран на заседе III Тамнавске чете. VI недићев одред, Банатски добровољачки одред и Тамнавски четнички одред били су разбијени. Поприште борбе, снегом покривено било је испрскано крвљу. Непријатељ је претрпео велике губитке у мртвим и рањеним. Према исказима сељака само у току ноћи 9. и 10. децембра преко 20 кола погинулих и рањених упућено је ка Коцељеви. VI Недићев одред био је тако разбијен да је касније његова активност била непатна. Но, и Тамнавци су у току ова два дана борби имали 11 мртвих и десетак рањених.

(Оригинал у архиви Војно-историјског института.
Кутија 51, број 32'3—1)

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА

Одељење за државну заштиту

13. 12. 1941. године — Београд

И преглед најновијих догађаја

1. — Ваљевска Каменица: 9. о. м. VI српски оружани одред из Бањана код Уба у заједници са четницима сукобио се код села Оглађеновица (10 км северно од Каменице), са једном веома јаком комунистичом бандом. У борбама које су трајале 9. и 10. убијено је 200 до 300 партизана, док је на страни одреда било 15 погинулих и 12 рањених.

Истовремено 10. о. м. Ваљевска група оружаних одреда имала је борбе с поменутом комунистичком бандом код села Оглађеновац, Дружетић и Осладић. Убијено је 10 комуниста, рањено 20 и ухваћено њих седам. На страни одреда погинуо је четник Милован Митровић...

Тамнавски батаљон теже рањенике упућује колима са I десетином као пратњом ка партизанској болници у Осладићу, али су од стране четника, недићеваца и Немаца нападнути близу пута Ваљево — Миличаница — Коњски гроб. Рањеници су заробљени, а десетина разбијена тако да је у састав батаљона дошла само неколицина са лакше рањеним Предрагом Тешћем и Илијом Врековићем.

После ове борбе у батаљону је одржан кратак састанак војних и политичких руководилаца. Ситуација је процењена тешком. Из непријатељевог распореда, броја и величине јединица извучен је закључак да непријатељ све своје снаге концентрише на затварање друма Ваљево — Шабац и да би пробој у Тамнаву био могућ једино уз велике губитке.

Одлучено је да се Тамнавски батаљон повуче на полазне положаје тј. према Медведнику.

Покрет Тамнаваца уследио је у ноћи 10/11. децембра, но сутрадан већ бива нападан од ваљевског недићевског одреда и четника на коси и друму Коњски гроб — Велики белег, затим у Црниљеву, али то не омета много повлачење батаљона и он у току 11. децембра у овим борбама нема губитака.

Прешавши друм Ваљево — Лозница Тамнавски батаљон стиже у Оглађеновац поподне 12. децембра 1941. године. Из Оглађеновца упућује курире са извештајем штабу Ваљевског одреда, а шаље и 2 извиђача у Тамнаву ради прибављања података.

СПАЈАЊЕ III и IV БАТАЉОНА

13. децембра Тамнавски батаљон стиже у Лопатањ. Тог дана долази у батаљон Рајко Михаиловић са три борца, а сутрадан, 14. 12. 1941. године и Андрија Мазинјанин са око 40 бораца — остацима IV батаљона који су разбијени у Шљивовици, а потом раздвојени у борбама у Оглађеновцу и Миличаници где су били тражени III тамнавски батаљон.

Они су нас известили да је са једном групом Шумадијанаца и Космајаца стигао и Мирко Томић „Селак“ са директивама Врховног штаба.

У вези са овим спајањем остатака IV батаљона Посаво-тамнавског одреда са III тамнавским батаљоном, извршена је реорганизација III батаљона. Новодошавши борци распоређени су по четима III батаљона, а делимично је измењен и командни кадар.

Командант батаљона и даље остаје Добросав Симић, а заменик команданта Ратко Ранковић. За политичког комесара долази Миле Вasoјевић. Андрија Мазинјанин постаје члан Штаба. За командира

I чете поново долази Стеван Борота, а политички комесар и даље остаје Павле Петковић. У II чети командир је Милан Марчетић а комесар Светислав Пандуровић „Пуја“. Командир III чете је сада Рајко Михаиловић, а комесар Јосип Мајер. У IV чети за командира је дошао Милосав Бајагић, а за комесара Србислав Поповић — Поп, студент.

ОДЛУКА: СВЕ ПАРТИЗАНСКЕ ЈЕДИНИЦЕ НА СВОЈ ТЕРЕН

Док је реорганизација Тамнавског батаљона била у току, стигао је позив на саветовање у Драгодолу у кући неког Јеврејина.

Од стране Тамнаваца на ово саветовање одмах су отишли командант батаљона Симић Добросав, члан Штаба Андрија Мазинјанин, командир Стеван Борота и комесари Павле Петковић и Јосип Мајер.

15. 12. 1941. године у Драгодолу 2 члана Главног штаба за Србију одржали су саветовање са војно-политичким руководиоцима Ваљевског и Мачванског одреда и Тамнавског батаљона. На овом саветовању учествује око 40 команданата, комесара и командира.

На овом саветовању размотрени су проблеми војно-политичке ситуације на терену у светлу неуспелог продора Тамнавског батаљона у Тамнави.

Закључено је да Мачвански одред и Тамнавски батаљон поново и у исто време крену на свој терен са ослоном на Ваљевски одред, чији ће батаљони такође у исто време поћи на свој терен, и то: Подгорски у Подгорину, а Рађевски у Рађевину. Такође је одлучено да и Колубарски батаљон иде на свој терен.

Сматрало се да ће непријатељ бити развучен на више праваца и да ће продор бити успешнији.

После неколико дана, на основу ове одлуке сви батаљони су пошли на извршење постављених задатака, а затим и снаге Колубарског батаљона. Ово саветовање ставило је све наше снаге у покрет са основним војно-политичким циљем пробити се на свој ранији терен, тамо се што дуже задржати разбијајући мање непријатељске снаге, разоружавати сеоске четнике и разбијати њихову организацију власти и враћати код народа веру у народноослободилачки покрет и његове снаге. У циљу што бржег захватања што веће територије требало је да батаљони дејствују по четама на ширем подручју, тј. у више паралелних праваца.

У време предузимања ових покрета јаке немачке снаге налазиле су се у Ваљеву, Лозници, Шапцу, Убу и Обреновцу. Цела Подгорина, Тамнава и Мачва биле су пуне недићевских, љотићевских и четничких одреда. Нарочито су јаке биле непријатељске снаге дуж пута Ваљево — Лозница. Па ипак, Тамнавски батаљон успео је да се пробије свакодневно водећи оштре борбе са појединим деловима непријатеља.

Покрет ка Тамнави извршен је предвече 21. 12. Преко села Причевића, где је разбијена једна мања четничка група. У току по-

ли батаљон је прешао друм Ваљево — Лозница и упутио се у Горњу Буковицу, где је направљен краћи застанак од 3 до 4 сата. 22. децембра ујутру од Причевића за батаљоном се упутио један четнички одред у јачини од преко 300 четника. Иако је непосредни задатак био продор у Тамнаву, Тамнавски батаљон није смео допустити да му ова четничка групација буде за леђима. Одмах је заузео положај северно од села Горње Буковице и сачекао ову четничку групу. У двочасовној оштрој борби четници су оставили око 20 мртвих, чија је муниција и опрема добро дошла Тамнавцима. Одмах после ове борбе направљен је покрет ка Оглађеновцу и ерачком гробљу, где је заноћено. У току ноћи између 22. и 23. децембра мања четничка група напала је батаљон, али је после краће борбе била разбијена. У току 23. децембра Тамнавски батаљон је скоро цео дан водио борбе са четницима који су нападали од Ваљева, Каменице и Коњског гроба. У овим борбама Тамнавци нису имали губитака јер су четници, поучени искуством претходног дана отварали ватру са неколико стотина метара даљине не прилазећи ближе. У овим борбама учествовале су I, II и III чета батаљона, док је IV чета према првобитном наређењу дејствовала самостално.

Јасно се уочила тактика непријатеља: непрекидно узнемиравање батаљона. У таквој ситуацији команда батаљона је у неколико изменила првобитни план пробоја у Тамнави у више паралелних праваца и задржала I, II и III чету у непосредној близини једне другој, настојећи да целокупном снагом туче непријатеља, тј. да појединачно разбија његове делове, што се показало правилним.

23. и 24. децембра батаљон је углавном ангажован на простору Коњски гроб, Оглађеновац, Дружетић у непрекидним борбама које су успоравале покрет батаљона ка Тамнави. Иако трпи губитке, непријатељ је и даље нападао, тако да је ова његова упорност наводила на једино правилан закључак: да непријатељ очекује долазак својих јачих снага. Нажалост, недовољно познавање дубљег распореда непријатеља и недостатак скоро сваке обавештајне везе и података о непријатељским снагама у Подгорини и Тамнави успоравало је покрет батаљона. То је ишло у прилог непријатељу и добрим делом омогућавало његове концентрације.

IV чета Тамнавског батаљона сама се пребацила 22. децембра преко пута Ваљево—Коцељево, прешла у Тамнаву продирући ка Новацима и Кожуару, али услед сталних борби са четницима а делом и због дезертирања бораца-сељака, чим се дохватила свог краја, ова се чета у акцији просто истопила, тако да су се у састав батаљона вратили једино заменик команданта батаљона Ратко Ранковић, командир чете Милисав Бајагић, комесар Србислав Поповић Поп и још један борац.

После борби са четничким снагама 23. и 24. децембра, I, II и III чета преко Близањског вика у поноћ 24. децембра стигле су у Кршну главу и тако поново ступиле на тле Тамнаве. Одмах по смештају у Поповића куће у Кршној глави, ове три чете биле су нападнуте од стране четника, који су одмах били разбијени, а тројица од

њих заробљени. Од заробљених четника добијена су обавештења о концентрацијама Тамнавског и Посавског четничког одреда, VI недићевског и једног љотићевског одреда. Но, без обзира на ова обавештења одлучено је да се до 7 часова пружи одмор борцима уз јаче обезбеђење. Ујутру 25. децембра већ у Голој Глави батаљон је био опкољен. На све стране у широком кругу пречника 3 до 4 км виделе су се четничке шубаре и чула довикивања. Тамнавски батаљон од три чете, у 3 колоне, на растојању од пар стотина метара, у виду клина, чије је чело чинила I чета а побочнице: леву, III и десну II чета, кренуо је у правцу Докмира и Чучуга. Одмах по изласку из Голе Главе батаљон бива нападнут од коцељевачког четничког одреда кога III чета одбацује, а I чета за то време разбија докмирске четнике на правцу кретања батаљона у Докмиру. Четници трпе губитке. Између осталих погинула су двојица најзлогашенијих четника из Чучуга. Батаљон брзим покретом избија у Докмир, долази у Чучуге и продужава даље преко речице Уба ка Памбуковици. Тек што је прешао на леву страну реке Уба од пута Памбуковица—Уб и гробља Чучутама, четници Памбуковице и Радуше отварају ватру на батаљон. Прва чета прима борбу, за њом одмах и III која је успела да подиђе у само гробље и растора четничку групу која је из гробља дејствовала. I чета у јуришу прелази пут Памбуковица — Уб и уз помоћ делова II чете разбија четнике наносећи им велике губитке. Ту је погинуо четнички командант Моловић коме је тромблон однео главу. Поред њега изгинуло је још око 20 четника. Батаљон је гонeћи четнике стигао до школе у Памбуковици, где је било седиште ове групе и ту запленио нешто намирница и 2 сандука муниције. Ова победа представљала је велики политички и морални успех за даље кретање III батаљона по Тамнави.

После врло кратког предаха батаљон је са све три чете у јачини од око 130 бораца (нешто бораца остало је у Ситарицама са рањеницима и болесним) продужио у истом поретку према Трлићу. Одмах по преласку потока Јастребовца I чета као претходница разбила је једну групу четника који су се налазили у оближњој шуми. Међутим, док се батаљон приближавао Трлићу, почеле су да се чују трубе како од Трлића, тако и од правца Коцељева, Уба и Памбуковице. Јакe непријатељске снаге које су сачињавали тамнавски и посавски четнички одреди, VI недићевски одред и посаво-тамнавски четнички одред подпомогнути једним одредом љотићеваца и сеоским четничким стражама, у потпуности су затворили обруч око 130 Тамнаваца. Према причању очевидаца, непријатељске снаге бројале су до 2.000 одморних и добро наоружаних бораца. Борба је почела одмах после подне 25. 12. на левом крилу код III чете. II чета брзо је притекла у помоћ. Непријатељ је све јаче нападао са најјачим ударом на лево крило и у настојању да онемогући продор у Трлић. Имао је очиту тенденцију да набаци Тамнавски батаљон у правцу Уба, у коме су се налазиле Немачке снаге. I чета убацивала је десетину по десетину у борбу, тако да је на десном крилу остало само седам бораца. У том моменту наше десно крило нападају удружени четници

и недићевци под командом војводе Будимира Босиљчића и његовог заменика, ваз. капетана бив. југословенске војске. непријатељ са свих страна врши јуриш и сужава маневарски простор батаљона на једну њиву величине 6 до 7 ха. Батаљон овај јуриш дочекује брзом наљбом која непријатељу наноси велике губитке, тако да гине и заменик команданта тамнавских четника. Мада је у почетку борбе овог дана однос снага био најмање 1:15 у корист непријатеља, непријатељ и поред толике несразмере у бројности трпи велике губитке тако да бива принуђен на повлачење. Прво на нашем десном крилу, па потом и на другим странама. Тамнавски батаљон у овој борби није имао ефикасније оружје од пушко-митраљеза јер је своја два митраљеза још раније закопао у селу Совчу, с обзиром да је остао без муниције за њих. Па и поред такве несразмере у броју људи и у бројности наоружања, III батаљон у овој борби имао је свега једног мртвог и једног лакше рањеног, док су губици непријатеља у мртвима и рањенима износили преко стотину, а 15 четника је заробљено. Заробљени су разоружани и одмах пуштени кућама.

Интересантан је извештај чији се оригинал налази у архиви В. И. И. Рег. бр. 30/3-1 кут. 52.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА

Команда жандармерије

Одељење јавне безбедности

IV. Ј. ББ. Службено

30. децембра 1941. године у Београду

Подноси извештај о стању у земљи

Господину Министру унутрашњих послова
(Одељење за државну заштиту)

Од последњег поднетог извештаја о стању у земљи, извештавам: 25. децембра о.г. четници војводе тамнавског Будимира Босиљчића и једно одељење жандарма убског жандармеријског вода, дошли су у сукоб са комунистичко-пљачкашком бандом у селу Памбуковици и Трлићу код Уба. У борби погинуо је ваздухопловни капетан I класе Марковић Љубомир и рањено је 10 четника. О губицима комуниста за сада нема података. По изјави ухваћеног комунисте Радосављевића Станимира зв. „Жупан“ стар 15 година, иначе чувени крвник и убица многих људи, у борби се учествовале чете бандита: Стеве Бороте, Драгољуба Симића, Боре Станковића и Јеврејина Мајера са око 40 политичких комесара у укупној јачини око 400 бандита. Погинулог капетана Марковића комунисти су опљачкали скинувши му одело. Предње достављам с молбом на увиђај

М. П.

Командант-дивизијски
генерал

Достављено:

Министарству унутрашњих послова
(Д.З. и ЈБ) и начелнику Војног
одељења

Стев. М. Радовановић

После разбијања непријатеља пут за дубље продирање у Тамнаву у правцу Новака био је слободан, те је тамнавски батаљон у току ноћи прошао преко Новака и стигао у Туларе истог дана око 11 часова ноћу. У току ноћи сељаци су известили да се у туларској школи налази 40-так четника. Задовољна исходом борбе у току дана, команда батаљона није предузела одмах мере да у току ноћи разоружа ову четничку групу већ је у зору 26. децембра послала две десетине I чете да разоружа ове четнике. Четници су благовремено приметили долазак наших снага и без борбе побегли, тако да су ове две наше десетине успеле само једног четника да заробе и једног ране.

У Туларима је батаљон остао читав дан 2. децембра. Пре подне није био узнемираван од стране четника и других непријатељских снага, што је омогућило борцима кратак одмор. Тек у подне мање четничке групе отварају ватру са даљине на положај батаљона. С обзиром на удаљеност батаљон није отварао ватру док једна група четника није пришла ближе, а тада је на њу извршен јуриш и том приликом заробљено је неколико четника, међу којима и четовођа из Брезовице који је по саслушању стрељан, док су остали четници пуштени кућама. Нешто касније у борбу су пристигли и недићевски одреди, те је борба са њима вођена до касно у ноћ. У овој борби нарочито се истакао пушко-митраљезац омладинцац Мамула, који је својим пушко-митраљезом принуђавао четнике и недићевце на растојању од пар стотина метара да леже у снегу по два до 3 сата, тако да је велики број четника промрзао.

У овој борби у Туларима рањен је и командант батаљона Добросав Симић и погинуо водник Чанчаревић. Још у току борбе штаб батаљона донео је одлуку да се преко Јазавника, Крнића и Владимираца батаљон опет пребаци у Подгорину и даље на слободну територију око Медведника. Ова одлука била је донета због тога што су у Тамнави биле сконцентрисане велике непријатељске снаге којима батаљон не би могао одолети без опасности да буде уништен.

Из Тулара батаљон је кренуо увече 26. децембра у правцу Јазавника где је био принуђен да у једној сеоској кући остави команданта Симића са другарицом Кети Миндеровић, женом Чеде Миндеровића, бив. политичког комесара батаљона. Симић се одатле после неколико дана, пошто му се стање здравља нешто побољшало пребацио у Брдарице, а потом дошао у састав батаљона. Због задржавања батаљона у Јазавику и због смештаја Симића непријатељ је покушао јаким снагама поново да опколи батаљон у намери да га уништи, али му то није пошло за руком. Батаљон се после оштре борбе пробио из обруча и наставио пут ка Белотићу и Поцерском Црниљеву. Успут је разбијао мање непријатељске снаге и након три дана поново се нашао на Медведнику.

На тај начин Тамнавски батаљон је под притиском јаког непријатеља који је из дана у дан ојачавао, при доласку нових непријатељских трупа напустио Тамнаву и нашао се на полазним положајима на падинама Медведника.

Морално-политички ефекат овог пролаза батаљона кроз Тамнаву од Крише главе, па преко Докмира, Чучуга, Памбуковице, Трлића, Тулара и Баталага, био је огроман. Полазећи у Тамнаву батаљон је имао свега по 30 метака по једном борцу, а по повратку и поред великог утрошка муниције у борбама на овом путу, сваки борац имао је просечно по 140 метака. На тај начин убојност батаљона порасла је и поред бројног смањења услед губитака у борбама и појединачног дезертирања сељака — бораца. Успеси батаљона у борбама с непријатељским снагама повратили су веру код застрашеног народа Тамнаве у народноослободилачки покрет и његове снаге и силно увећали број оних који нису веровали да партизани могу пропасти и који су веровали да ће ослободилачки покрет са пролећним данима поново почети да се бројно јача. Утицај овог продора кроз Тамнаву осећао се све више и више у погледу јавног ограђивања од четника и недићеваца и њихове власти, које су испољавали сељаци Тамнаве кроз читаво време окупације.